11.3.2025

StV@eduskunta.fi

KAA 2/2024 vp

HUS-yhtymän asiantuntijalausunto kannabiksen laillistamista koskevasta aloitteesta

HUS-yhtymä kiittää mahdollisuudesta lausua kannabiksen laillistamista koskevasta aloitteesta.

Kannabiksen käyttö on lisääntynyt niin Suomessa kuin kansainvälisestikin. Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen selvitysten mukaan 15–69 vuotiaista suomalaisista kannabista ainakin kerran elämänsä aikana käyttäneiden osuus on viisinkertaistunut vuoden 1992 kuudesta prosentista 29 prosenttiin vuonna 2022 (Karjalainen ym. 2022). Vuonna 2023 kannabista oli kokeillut vähintään kerran perusopetuksen 8. ja 9. luokkaa käyvistä pojista yhdeksän ja tytöistä kuusi prosenttia, lukioiden pojista 12 % ja tytöistä 11 % sekä ammatillisten oppilaitosten pojista 15 % ja tytöistä 18 % Helenius ja Kivimäki, 2023). Kannabisriippuvuuden kehittymisen riski kasvaa mitä nuorempana käyttö on aloitettu ja mitä enemmän ja pidempään kannabista on käytetty. Perintötekijöiden selitysosuus kannabisriippuvuuden syntymiselle on tutkimuskirjallisuuden perusteella noin puolet. Noin yhdelle kahdeksasta kannabiksen käyttäjästä kehittyy kannabisriippuvuus ja noin joka viidennellä voidaan todeta kannabiksen käyttöhäiriö. Riskiä lisää nuorena aloitettu ja tiheäjaksoisempi käyttö (Leung ym. 2020).

Kannabiksen käyttö on lisääntynyt noin 20 % niissä Yhdysvaltojen osavaltioissa, joissa sen viihdekäyttö on laillistettu (Zellers ym. 2022). Aloitteen tekijöidenkin käyttämien viitteiden perusteella kannabiksen laillistamisen myötä mm. kannabikseen liittyvät liikenneonnettomuudet ovat lisääntyneet. Samoin on lisääntynyt kannabikseen liittyvä terveyspalveluiden käyttö mm. liittyen kannabiksen pitkäaikaiskäyttöön liittyviin terveyshaittoihin ja lasten tahattomiin myrkytyksiin syötävien kannabistuotteiden voimakkaan saatavuuden lisääntymisen myötä (Chiu ym. 2021). Suomen tämänhetkisessä terveyspalveluiden kriisissä tämä on kestämätön skenaario.

HUS Helsingin yliopistollinen sairaala
Konsernihallinto

PL 200
Stenbäckinkatu 9
00029 HUS

09 4711

etunimi.sukunimi@hus.fi
www.hus.fi
Y-tunnus 1567535–0

11.3.2025

Naisten raskauden aikaiset kannabikseen liittyvät diagnoosit lisääntyivät 24 %:lla Kanadassa kannabiksen laillistamisen jälkeen (Nazif-Munoz ym. 2024). Kannabiksen käyttö raskausaikana puolestaan on yhteydessä lapsen myöhempään aktiivisuuden ja tarkkaavuushäiriön (ADHD) riskiin, sekä kohonneeseen riskiin lapsen omaan myöhempään kannabiksen käyttöön (Tadesse ym. 2024 ja Bassalov ym. 2024). Tutkimusnäyttö raskaudenaikaisen altistuksen ja lapsen myöhemmän autismikirjon välillä on ristiriitainen.

Tuoreen kanadalaistutkimuksen mukaan kannabiksen laillistamisen myötä kannabiksen selitysosuus psykoosisairauksien taustalla on kasvanut (Myran ym. 2025). Laillistamisen jälkeen uusien kannabiksen käyttöhäiriöön yhteydessä olevien skitsofreniatapausten määrä peräti kolminkertaistui 14–65-vuotiailla.

Aloitteen tekijöiden mukaan kannabiksen laillistamista on puoltanut mm. professori Kimmo Nuotio toteamalla “yksilön vapautta ja itsemääräämisoikeutta korostavassa järjestelmässä tavalliselta ihmiseltä ei voida rangaistuksen uhalla edellyttää päihteettömyyttä” ja että “nykyinen holhoava sääntely ei ole yhteensopiva perus- ja ihmisoikeuksiin perustuvan huumepolitiikan kanssa eikä vakiintuneiden kriminalisointiperiaatteiden mukaista”. Nämä kannanotot liittyivät kannabiksen käytön dekriminalisointiin liittyneeseen kansalaisaloitteeseen. Laittomiksi määriteltyjen päihteiden käytön dekriminalisointi voi olla hyödyllistä monilla tavoin mm. edesauttamalla hoitoon hakeutumista seuraamusten pelkäämisen vähentymisen myötä. Jonkin aineen laillistaminen on kuitenkin huomattavasti tätä laajamittaisempi toimi.

Aloitteessa ehdotettu sääntelyjärjestelmä ei ole poistanut laittomia kannabismarkkinoita, josta on näyttöä niin Kanadassa kuin Yhdysvalloissakin (mm. Leymon, 2019). Sääntelyjärjestelmät nostavat laillisten kannabistuotteiden hintaa, ja laittomien markkinoiden edullisemmat hinnat houkuttavat täten edelleen erityisesti heikommassa sosio-ekonomisessa asemassa olevia, jotka ovat usein muutenkin suuremmassa riskissä päihdehaitoille. Laittomiin markkinoihin liitetyt haitat eivät siis automaattisesti poistu laillistamisen myötä, mutta näyttö terveyteen liittyvien haittojen lisääntymisestä alkaa olla varsin vahva.

11.3.2025

Vaikka laittomien päihteiden käytön dekriminalisointi voidaan katsoa hoitoon hakeutumista ja siten terveyttä edistäväksi, yllä mainituin perustein terveydenhuollon näkökulmasta kannabiksen kokonaan laillistamiseen liittyvät haitat ja riskit ylittävät tämänhetkisen tiedon valossa mahdolliset hyödyt.

Markku Mäkijärvi
johtajaylilääkäri
HUS Konsernihallinto

Kaisa Kuurne
ylilääkäri
HUS Riippuvuuspsykiatria

Jonna Levola
osastonylilääkäri
HUS Riippuvuuspsykiatria
Päihdelääketieteen apulaisprofessori, Helsingin yliopisto

Lähteet:

Karjalainen K, Hakkarainen P, Salasuo M. Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2022. Tilastoraportti 15/2023, THL. https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023041236168

Helenius J, Kivimäki H. Kouluterveyskysely 2023. Tilastoraportti 48/2023, THL. https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20230913124224

Leung J, Chan GCK, Hides L, Hall WD. What is the prevalence and risk of cannabis use disorders among people who use cannabis? A systematic review and meta-analysis. Addict Behav 2020;Oct:109:106479. https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2020.106479

Zellers SM, Ross JM, Saunders GRB, Ellingson JM, Anderson JE, Corley RP, Iacono W, Hewitt JK, Hopfer CJ, McGue MK, Vrieze S. Impacts of recreational cannabis legalization on cannabis use: a longitudinal discordant twin study. Addiction. 2023 Jan;118(1):110-118. doi: 10.1111/add.16016. Epub 2022 Aug 24. PMID: 36002928; PMCID: PMC10086942.

Chiu V, Leung J, Hall W, Stjepanović D, Degenhardt L. Public health impacts to date of the legalisation of medical and recreational cannabis use in the USA.

11.3.2025

Neuropharmacology. 2021 Aug 1;193:108610. doi: 10.1016/j.neuropharm.2021.108610. Epub 2021 May 16. PMID: 34010617.

Nazif-Munoz JI, Martínez P, Huỳnh C, Massamba V, Zefania I, Rochette L, Vasiliadis HM. Changes in prenatal cannabis-related diagnosed disorders after the Cannabis Act and the COVID-19 pandemic in Quebec, Canada. Addiction. 2024 Oct;119(10):1784-1791. doi: 10.1111/add.16564. Epub 2024 Jun 19. PMID: 38898560.

Tadesse AW, Dachew BA, Ayano G, Betts K, Alati R. Prenatal cannabis use and the risk of attention deficit hyperactivity disorder and autism spectrum disorder in offspring: A systematic review and meta-analysis. J Psychiatr Res. 2024 Mar;171:142-151. doi: 10.1016/j.jpsychires.2024.01.045. Epub 2024 Jan 23. PMID: 38281464.

Bassalov H, Yakirevich-Amir N, Reuveni I, Monk C, Florentin S, Bonne O, Matok I. Prenatal Cannabis Exposure and The Risk for Neuropsychiatric Anomalies in the Offspring: A Systematic Review and Meta-Analysis. Am J Obstet Gynecol. 2024 Jun 20:S0002-9378(24)00682-3. doi: 10.1016/j.ajog.2024.06.014. Epub ahead of print. PMID: 38908654.

Myran DT, Pugliese M, Harrison LD, Solmi M, Anderson KK, Fiedorowicz JG, Finkelstein Y, Manuel D, Taljaard M, Webber C, Tanuseputro P. Changes in Incident Schizophrenia Diagnoses Associated With Cannabis Use Disorder After Cannabis Legalization. JAMA Netw Open. 2025 Feb 3;8(2):e2457868. doi: 10.1001/jamanetworkopen.2024.57868. PMID: 39903464; PMCID: PMC11795325.

Leymon M. Effects of Regulation Intensity on Marijuana Black Market After Legalization. Dissertation, Hatfield School of Government. Department of Criminology & Criminal Justice, 2019. DOI: 10.15760/etd.6919